

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Datum 17 december 2020
Betreft Landelijke afstemgroep onderzoek Grootschalig
risicogericht testen

Hoe te komen tot effectieve en schaalbare teststrategieën?

Inleiding

De experimenten met massaal testen in Slowakije (populatie-test) en Liverpool (stad met hoge besmettingsgraad) geven tot nog toe resultaten die helaas lastig te interpreteren zijn. Deels komt dit doordat het grootschalig testen was gestart terwijl het land in lockdown was (Slowakije) en al een daling van het aantal besmettingen zichtbaar was (Liverpool). Het effect van de populatie-test zelf is hierdoor moeilijk vast te stellen. In het Verenigd Koninkrijk hebben het Nationaal Screening Committee en National Institute for Health research zich bovendien uitgesproken tegen deze manier van populatie-testen. Volgens hen was er geen duidelijke doelstelling en er is sprake van een verspilling van middelen¹.

Om voor Nederland zorg te dragen dat de benodigde lessen uit de hier lopende (twee) experimenten 'Grootschalig en Risicogericht testen' verkregen worden – met als doel verdere opschaling en landelijk uitrol mogelijk maken – zien wij twee hoofd onderzoeksvragen voor ons:

- Wat is de effectiviteit van de gekozen aanpak/strategie?
- Hoe is de aanpak/strategie, of delen hiervan, schaalbaar naar de rest van Nederland?

De antwoorden op deze hoofdvragen kunnen richting geven aan of en hoe het risicogerichte testen grootschalig in Nederland verstandig uitgevoerd kan worden. Onder deze hoofdvragen vallen vanzelfsprekend diverse thema's en onderzoeksvragen. Op basis van de verkregen input van leden van de afstemgroep hebben we getracht hier structuur in aan te brengen door een duidelijk onderscheid te maken tussen doelstelling van de pilots, hoofdvragen en gerelateerde thema's en onderzoeksvragen.

Doelstelling

De minister heeft de wens uitgesproken grootschaliger en meer frequent te kunnen testen. Uitbreiding van de al lopende pilots in Rotterdam met als doel risicogericht en grootschalig testen is

¹ Zie artikel 'Covid-19: Government ramps up 'Moonshot' mass testing' <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.m4460>

als gevolg gemaakt en verkend wordt hoe deze doelstelling ook in andere pilots van andere gemeenten kan worden meegenomen.

Uitgangspunt is dat gericht getest kan worden bij bepaalde doelgroepen, situaties en/of locaties waar een verhoogde infectiegraad is of dreigt. Door in korte tijd veel mensen te testen wordt verdere transmissie beperkt. Uiteraard alleen indien positief geteste mensen de hierbij behorende maatregelen naleven. Dit betekent dat onderzoek naar testbereidheid en manieren om naleving van isolatie- en quarantainevoorschriften te verhogen onlosmakelijk verbonden is aan de doelstelling.

Onderzoeksthema's

Om richting te geven aan grootschalig risicogericht testen in Nederland staan de hoofdvragen over effectiviteit van de gevolgde strategie en de schaalbaarheid van (delen van) van deze strategie centraal voor VWS. Diverse thema's en vragen zijn hier onlosmakelijk aan verbonden om antwoorden op deze hoofdvragen te kunnen formuleren, wat betekent dat de experimenten ook informatie opleveren over:

- De variabelen die in een zo vroeg mogelijk stadium een indicatie geven waar een verhoogde infectiegraad dreigt te ontstaan;
- De testbereidheid, inclusief communicatiestrategie(ën);
- navolging van maatregelen, inclusief isolatie- en quarantainevoorschriften;
- Effect van testen op het aantal besmettingen (prevalentie);
- Benodigde middelen en capaciteit voor opschaling;
- Relevante ethische, sociale en juridische factoren.

In zowel de landelijke afstemgroep Onderzoek als in de Begeleidingscommissie willen we bespreken op welke wijze deze thema's, inclusief gerelateerde onderzoeksvragen, kunnen worden meegenomen.

Rol Landelijke afstemgroep Onderzoek

In de landelijke afstemgroep Onderzoek zitten onderzoekers die betrokken zijn bij (de voorbereidingen van) de pilots grootschalig, risicogericht testen. De afstemgroep zal een aantal maal (digitaal) bijeenkomen en gevraagd worden om input te geven hoe het onderzoek goed vorm te geven zodat in een later stadium ook daadwerkelijk antwoord gegeven kan worden op de vragen over de effectiviteit en opschaalbaarheid van de gekozen aanpak in de pilots.

Rol Begeleidingscommissie

De begeleidingscommissie zal op overstijgend niveau op basis van de resultaten uit de pilots, adviezen voor opschaling van het grootschalige risicogerichte testen formuleren. Op basis van deze adviezen zal de Minister zijn vervolgstappen zal bepalen.

Formulering van de onderzoeksthema's, vragen en indicatoren

Het idee is dat de pilots in januari van start gaan en dat na een aantal weken de juiste lessen getrokken kunnen worden, zodat we een volgende stap kunnen maken in het opschalen naar andere delen van Nederland. Gezien de korte doorlooptijd van –voorbereidingen van – de pilots zullen we toch ook wat pragmatisch moeten kijken hoe we dit het beste kunnen inrichten.

In onderstaande figuur – welke leden van de afstemgroep eerder hebben ontvangen, in combinatie met het document 'praktische vragen pilot' – hebben we een aantal suggesties gedaan om de twee hoofdonderzoeksvragen met een aantal indicatoren te operationaliseren.

Indicatoren | opvolgen van de pilots om uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit en schaalbaarheid van de teststrategie

CONCEPT

Testen voor opsporing en bestrijding van het virus

Is de teststrategie effectief?		Is de teststrategie schaalbaar?	
KPI	Hoe?	KPI	Hoe?
Incidentie	Coronadashboard	Inzet mensen	Aantal en €
Prevalentie	Coronadashboard	Inzet middelen	Aantal en €
Testbereikbaarheid	Burgers die komen testen t.o.v. aantal opgeroepen? ...?	Inzettesten	Aantal en €
Naleven maatregelen	Vragenlijsten? ...?	Ethische factoren	Toegang
...	...	Bereikbaarheid	Platteland, stad,
		Cultuur	
	

Omdat de onderzoeksopzet, doelstelling, hoofdvragen en hieruit volgende onderzoeksthema's, vragen en gerelateerde indicatoren door elkaar heen liepen in de eerder gestuurde documenten aan de leden van de Landelijke Afstemgroep Onderzoek, is dit document opgesteld en is op basis van de verkregen input een volgende versie gemaakt met een opzet voor het operationaliseren van de hoofdvragen. Hierin is getracht een duidelijker onderscheid te maken tussen de verschillende (niveaus van) relevante vragen en factoren die meegenomen dienen te worden in de onderzoeken rondom de pilots om uiteindelijk antwoorden te kunnen formuleren op de hoofdvragen.

De vragen die we met u willen bespreken zijn:

1. Heeft u nog aanvullingen op de twee hoofdvragen?
2. Welke aanvullingen en suggesties heeft u voor het operationaliseren van de hoofdvragen en hoe is dit mee te nemen in de pilots? (zie bijlage 'operationaliseren hoofdvragen t.b.v. effectieve en schaalbare teststrategieën')